

Osztályozóvizsga követelményei magyar nyelv és irodalom tantárgyból a 7-12. évfolyam számára

A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll, és mindkét összetevő felöleli az adott évfolyam teljes (fél)évi anyagát. A tartalom igazodik a NAT és a helyi tanterv követelményrendszeréhez, és az alaptartalmakban nem tesz különbséget a tagozatos és a nem tagozatos képzésben részesülők között. Az írásbeli vizsgán rövid válaszokat igénylő, főleg irodalmi ismereteket számon kérő feladatlapot kap a vizsgázó (időkerete: 60 perc). Segédanyagokat nem használhat. Az egy-két nyelvi feladat megoldása a feladatlap összpontszámába nem számít bele, eredménye a nyelvi szóbeli felelettel együtt alapja a nyelvi érdemjegy megállapításának. Az írásbeli feladatlap százalékaiknak osztályzatra váltása:

0-50 = elégtelen

51-62: elégséges

63-74: közepes

75-87: jó

88-100: jeles

A szóbeli vizsgán a vizsgázó a táblázatokban vastaggal jelölt témakörök közül híz egyet magyar nyelvből és egyet irodalomból. Az irodalmi tétel hosszabb, összefüggő kifejtést igényel, a nyelvi felelet feladatközpontú. A szóbelin szöveggyűjtemény használható. Mindkét feleletre érdemjegyet kap a vizsgázó. A végső érdemjegy az írásbeli és a szóbeli vizsgán nyújtott teljesítmény összesítése.

Az osztályozóvizsga követelményei magyar nyelv és irodalomból a NAT/2020 alapján

7. ÉVFOLYAM

Magyar nyelv

Kommunikáció és digitális készség
TÖRZSANYAG
Kommunikáció szóban és írásban

<p>Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő</p> <p>Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás</p> <p>Vita és érvelés</p> <p>Kommunikációs zavar</p> <p>A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai</p> <p>Reklám, hirdetés, apróhirdetés</p>	
fogalmak	tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	
TÖRZSANYAG	
<p>A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása</p> <p>Az állítmány</p> <p>A tárgy</p> <p>Hely-, idő-, állapot- és módhatározó</p> <p>Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó</p> <p>Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)</p> <p>A mellé- és alárendelő szószerkezet</p> <p>Az egyszerű mondat szerkezete</p> <p>Az egyszerű mondat helyesírása</p> <p>Szóképzés</p> <p>Alárendelő szóösszetételek</p> <p>Mellérendelő szóösszetételek</p>	
fogalmak	egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	
TÖRZSANYAG	
A köznyelv és csoportnyelvek	
Nyelvjárások	
Ritkább szóalkotási módok	
Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	
fogalmak	irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

Irodalom

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 7. ÉVFOLYAM

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK 7. ÉVFOLYAM

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

Korok és portrék – középkor, reneszánsz, humanizmus, reformáció, 17-18. század

TÖRZSANYAG

Középkor

István király intelmei Imre herceghez (részletek) / középkor

Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)

Janus Pannonius: Pannonia dicsérete

Balassi Bálint: Egy katonaének

Irodalom és színház vagy film kapcsolata

A reneszánsz dráma

Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia

vagy később tárgyalva:

Molière: A képzelt beteg

Irodalmunk a 17-18. században

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)

Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)

fogalmak	középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intellektus, kódex, iniciálé, miniatűr, reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia), kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat
-----------------	--

Korok és portrék –klasszicizmus, romantika

TÖRZSANYAG

Líra

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz

Kölcsényi Ferenc: Himnusz, Huszt; Emléklapra; Parainesis (részletek)

Vörösmarty Mihály: Szózat; Ábránd

Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem; Nemzeti dal; Szeptember végén

Arany János: A fülemile; A tölgyek alatt	
Epika	
Jókai: A huszti beteglátogatók; A nagyenyedi két fűzfa	
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; Szent Péter esernyője	
fogalmak	romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kispika, anekdota, novella, elbeszélés

Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	
TÖRZSANYAG	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy	
Tonke Dragt: Levél a királynak vagy	
Mándy Iván: Az enyedi diák vagy	
Csukás István: Vakáció a halott utcában	
fogalmak	történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

8. ÉVFOLYAM

Magyar nyelv

Könyvtárhasználat	
TÖRZSANYAG (lásd a fogalmaknál)	
fogalmak	szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Szövegértés és szövegalkotás	
TÖRZSANYAG	

<p>A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei</p> <p>Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői</p> <p>Az érv és a cáfolat</p>	
fogalmak	elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Összetett mondat a szövegben	
TÖRZSANYAG	
<p>A mellérendelő összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat</p> <p>Az összetett mondat helyesírása</p> <p>Az idézés</p>	
fogalmak	összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Nyelvtörténet, nyelvrokonság	
TÖRZSANYAG	
<p>A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint</p> <p>Nyelvünk eredete, rokonsága</p> <p>Nyelvtörténet, nyelvemlékek</p> <p>Nyelvújítás</p>	-
fogalmak	rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Irodalom

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 8. ÉVFOLYAM

Móricz Zsigmond: Pillangó
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK 8. ÉVFOLYAM

Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Mama
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

Korok és portrék – Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében / líra	
TÖRZSANYAG	
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...; Őrizem a szemed; Üzenet egykori iskolámba	
Babits Mihály: Ádáz kutyám	
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	
Juhász Gyula: Milyen volt...	
Dsida Jenő: Hálaadás	
József Attila: Rejtelmek; Kertész leszek; Születésnapomra	
Reményik Sándor: Templom és iskola	
Áprily Lajos: Március	
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	
fogalmak	metonímia, szimbólum, anafora

Korok és portrék – Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében / epika	
TÖRZSANYAG	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig	
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	

Nyirő József: Uz Bence (részlet)	
fogalmak	kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

Korok és portrék – Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében
„Vérző Magyarország” – Trianon

TÖRZSANYAG Reményik Sándor: Mi a magyar? és egy szabadon választott mű vagy részlet	
fogalmak	békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

Korok és portrék – középkor, reneszánsz, humanizmus, reformáció, 17-18. század

TÖRZSANYAG Középkor István király intelmei Imre herceghez (részletek) / középkor Reneszánsz, humanizmus, reformáció Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján) Janus Pannonius: Pannonia dicsérete Balassi Bálint: Egy katonaének Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg Irodalmunk a 17-18. században Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak) Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	
--	--

fogalmak	középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intellektus (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr, reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia), kuruc kor, toborzódal, bujdosóénekek, siratóénekek, levél, emlékirat
-----------------	---

Korok és portrék – Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében / epika	
TÖRZSANYAG	
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)	
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	
fogalmak	egyperces, groteszk, humor

Korok és portrék – Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében / dráma	
TÖRZSANYAG	
Irodalom és színház vagy mozgókép	
Egy szabadon választott drámai alkotás	
fogalmak	dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

A 20. századi történelem az irodalomban	
TÖRZSANYAG	
Irodalom és mozgókép; Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	
Choli Daróczi József: Dal	
Irodalom és mozgókép; George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	

fogalmak	jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom
-----------------	--

Szórakoztató irodalom	
TÖRZSANYAG	
Irodalom és mozgókép	
Agatha Christie egy Poirot-novellája	
fogalmak	szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

9. ÉVFOLYAM

Magyar nyelv

Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	
TÖRZSANYAG	
A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói	
A személyközi kommunikáció	
A nem nyelvi jelek	
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói	
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre	
Médiaműfajok	
fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.

A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek

TÖRZSANYAG

A nyelv mint jelrendszer

A nyelvi szintek

A magyar nyelv hangrendszere

Hangkapcsolódási szabályszerűségek

A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)

A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonzók

A szószervezetek (szintagmák)

A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai

Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők

Az összetett mondat

Az alárendelő összetett mondatok

A mellérendelő összetett mondatok

A többszörösen összetett mondatok

fogalmak

nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószervezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései

Irodalom

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9. ÉVFOLYAM

Homérosz: Odüsszeia (részletek)

Szophoklész: Antigóné

Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből)

Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi

MEMORITEREK 9. ÉVFOLYAM

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete

Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	
TÖRZSANYAG	
<i>Az irodalom és hatása</i>	
Karinthy Frigyes: A cirkusz	
<i>Szerzők, művek párbeszéde</i>	
Aiszóposz: A tücsök és a hangya	
Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök	
Romhányi József: Tücsökdal	
<i>Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei</i>	
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	
<i>Műnemi-műfaji rendszer</i>	
fogalmak	művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ

Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia

TÖRZSANYAG

Az ősi magyar hitvilág

Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)

Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)

A görög mitológia

A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése

Az olimposzi istenek

A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)

Egyéb teremtésmítosz

Babiloni teremtésmítosz (részlet)

fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus
-----------------	--

A görög irodalom

TÖRZSANYAG

Az epika születése

Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)

A görög líra, az időmértékes verselés

Alkaiosz: Az állam hajója

Alkaiosz: Bordal

Szapphó: Aphroditéhez

Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka

Anakreón: Töredék a halálról

Anakreón: Gyülölöm

A görög dráma – Színház- és drámatörténet:

Szophoklész: Antigoné

fogalmak	eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigrama, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis
-----------------	---

A római irodalom	
TÖRZSANYAG	
<i>A polgárháborúk kora</i>	
Catullus: Gyűlölködés és szeretek	
<i>Augustus kora</i>	
Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor); IX. ecloga,	
Horatius: Thaliarchushoz	
Ovidius: Átváltozások; Pygmalion	
fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófászerkezet, horatiusi alapelvek, ars poetica

Biblia és irodalom	
TÖRZSANYAG	
<i>Az Ószövetség (részletek)</i>	
Teremtéstörténet, József története, Kivonulás Egyiptomból, a Tízparancsolat, Zsoltárok könyve (23., 42.)	
<i>Újszövetség (részletek)</i>	
Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése, tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata, a passiótörténet, a feltámadás	
Lukács evangéliumából: Az irgalmas samaritánus, A tékozló fiú, Pál apostol Szeretethimnusza	
fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcssek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis

A középkor irodalma	
TÖRZSANYAG	

Egyházi irodalom

Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet); Halotti beszéd és könyörgés

Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról; Ómagyar Mária-siralom

Világi irodalom

Epika: Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)

Líra: Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán

vágánsköltészet

Carmina Burana (részlet)

François Villon: A nagy testamentum (részletek)

Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)

A középkor világi irodalma

fogalmak	középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágánsköltészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron
-----------------	---

A reneszánsz irodalma I.

TÖRZSANYAG

A humanista irodalom

Líra:

Petrarca: Pó, földi kérgem

Portré: Janus Pannonius

Művek: Pannónia dicsérete, Egy dunántúli mandulafáról, Búcsú Váradtól

Epika:

Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella

fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers
-----------------	---

Magyar nyelv

A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás

TÖRZSANYAG

A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet

A szöveg típusai, a szöveg szerkezete

A szövegkohézió (lineáris és globális)

A szöveg kifejtettsége

Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)

Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint

A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták

Az esszé

A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)

Az intertextualitás

A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében

fogalmak

szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé

Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok

TÖRZSANYAG

A stílus fogalma és hírértéke

A stílus kifejező ereje

Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus

Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	
A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)	
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés	
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek/összetett költői kép, allegória, szimbólum/)	
Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	
fogalmak	stílus, stilisztika, stílusstípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szóképek és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan

Irodalom

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 10. ÉVFOLYAM

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK 10. ÉVFOLYAM

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)

Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...

A reneszánsz irodalma II.	
TÖRZSANYAG	
<i>A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</i>	
Bibliafordítások: Károli Gáspár Szent Biblia (részletek)	
Zsoltárfordítások: Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár	
Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)	
A reformátori történelemszemlélet	
<i>A reformáció világi irodalma</i>	
Históriás énekek: Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)	
Széphistóriák: Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)	
<i>Líra a reformáció korában</i>	
<i>Portré: Balassi Bálint</i>	
Művek: Egy katonaének, Borivóknak való, Adj már csendességet..., Hogy Júliára találá...	
<i>William Shakespeare: LXXV. szonett</i>	
<i>Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</i>	
<i>William Shakespeare:</i>	
Művek: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi	
fogalmak	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia, Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett, blank verse, commedia dell'arte, hármas színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia

A barokk és a rokokó

TÖRZSANYAG

TÖRZSANYAG

Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás

Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)

Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz

Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)

Levél

Mikes Kelemen: Törökországi levelek

(1., 37., 112.)

Tudományos élet

Apáczai Csere János:

Magyar Encyclopaedia (részlet)

A kuruc kor lírája: művek, műfajok

Rákóczi-nóta

Őszi harmat után

fogalmak

barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóénekek, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat

A felvilágosodás irodalma

TÖRZSANYAG

Az európai felvilágosodás

Epika

Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)

Voltaire: Candide (részletek)

Színház- és drámatörténet

Irodalom és színház – A francia klasszicista dráma

Molière: A fősvény vagy Tartuffe

Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)

Líra

Robert Burns: John Anderson, Falusi randevú

A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus

Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadala

a fárságon (részletek)

Kazinczy Ferenc: Tövissek és virágok (részletek)

Portré: Csokonai Vitéz Mihály

Csokonai Vitéz Mihály: Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánossághoz

Klasszicizmus és korai romantika a magyar irodalomban

Portré: Berzsenyi Dániel

Berzsenyi Dániel: Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítőtél, A magyarokhoz (I.)

Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)

Portré: Kölcsey Ferenc

Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke, Nemzeti hagyományok (részletek), Parainesis (részletek)

Színház és dráma

Katona József: Bánk bán

fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény
-----------------	--

A romantika irodalma

TÖRZSANYAG

Az angolszász romantika

George Byron egy szabadon választott művéből részlet

Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)

Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság

A francia romantika

Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)

A német romantika

Heinrich Heine: Loreley

Az orosz romantika

Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)

A lengyel romantika

Adam Mickiewicz: A lengyel anyához

fogalmak	korstílus, romantika, versesregény, történelmi regény, felesleges ember
-----------------	---

A magyar romantika irodalma – Vörösmarty Mihály / Életmű

TÖRZSANYAG

Vörösmarty Mihály

Líra

Szózat, Gondolatok a könyvtárban, A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány

Drámai költemény

Csongor és Tünde

fogalmak	rapszódia, drámai költemény
-----------------	-----------------------------

A magyar romantika irodalma – Petőfi Sándor / Életmű

TÖRZSANYAG

Líra

A négyökrös szekér; A bánat? egy nagy oceán; A természet vadvirága; Fa leszek, ha...; Reszket a bokor, mert... (ismétlés); Minek nevezzelek?; Egy gondolat bánt engemet (ismétlés); A pusztá, télen vagy Kis-Kunság; A XIX. század költői; Fekete-piros dal

Epika

A helység kalapácsa (részlet)

Az apostol (részlet)

fogalmak	népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz
-----------------	--

A magyar romantika irodalma – Jókai Mór/ Életmű	
TÖRZSANYAG	
Elbeszélések	
A tengerszem tündére; A huszti beteglátogatók	
Regények	
Az arany ember	
<i>Tudományos élet a romantika korában</i>	
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	
fogalmak	irányregény, utópia, szigetutópia

11. ÉVFOLYAM

Magyar nyelv

Retorika – a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés	
TÖRZSANYAG	
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma	
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései	
A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik	
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok	
Az érvelés módszere	
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	
A kulturált vita szabályai	
A befolyásolás módszerei	

fogalmak	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése
-----------------	---

Pragmatika – a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	
TÖRZSANYAG	
A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során	
A társalgás udvariassági formái	
A beszédaktus	
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	
fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	
TÖRZSANYAG	
A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer	
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés	
A beszéd mint cselekvés	
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	
fogalmak	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv

Szótárhasználat	
TÖRZSANYAG	
szótárhasználat	
fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár

Irodalom

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK / 11. ÉVFOLYAM

Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Gogol: A köpönyeg
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaház)
Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Arany János: Toldi estéje
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Madách Imre: Az ember tragédiája
Herczeg Ferenc: Bizánc

MEMORITEREK 11. ÉVFOLYAM

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

A klasszikus modernség irodalma I. – A realizmus a nyugat-európai és az orosz irodalomban
TÖRZSANYAG
<i>nyugat-európai irodalom</i>
Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
<i>Színház- és drámatörténet:</i>
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)
<i>Az orosz irodalom</i>
Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg
Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)

<p>Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála</p> <p><i>Színház- és drámatörténet:</i></p> <p>Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi</p>	
fogalmak	<p>klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma</p>

<p>A klasszikus modernség irodalma II. – A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</p>	
<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Charles Baudelaire: A Romlás virágai – Előszó; Az albatrosz</p> <p>Paul Verlaine: Őszi chanson; Költészettan</p> <p>Arthur Rimbaud: A magánhangzók szonettje</p>	
fogalmak	<p>szimbolizmus, esztétizmus, l’art pour l’art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő</p>

<p>Életművek: Arany János</p>	
<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Epika: Toldi estéje</p> <p>Balladák: Ágnes asszony, V. László, Vörös Rébék</p> <p>Líra: Fiarnak, Letésem a lantot, Kertben, Epilógus, Kozmopolita költészet, Mindvégig</p>	
fogalmak	<p>ballada, pillérvesszak, önirónia, eszményítő realizmus</p>

<p>Életművek: Mikszáth Kálmán</p>	
<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Az a fekete folt, Bede Anna tartozása, A bányi csoda, Beszterce ostroma</p>	

fogalmak	különc, donquijoteizmus
-----------------	-------------------------

Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János

<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Tompa Mihály: A gólyához, A madár, fiaihoz</p> <p>Gárdonyi Géza: Az én falum (részletek), A láthatatlan ember (részlet)</p> <p>Vajda János: Húsz év múlva</p>

fogalmak	nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal
-----------------	--------------------------------------

Madách: Az ember tragédiája

<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Madách Imre: Az ember tragédiája</p>
--

fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter
-----------------	--

Életművek: Herczeg Ferenc

<p>TÖRZSANYAG</p> <p><i>Herczeg Ferenc</i></p> <p>Az élet kapuja, Fekete szüret a Badacsonyon</p>
--

fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű
-----------------	---

Életmű: Ady Endre

<p>TÖRZSANYAG</p> <p>Góg és Magóg fia vagyok én..., Héja-nász az avaron, Harc a Nagyúrral, Új vizeken járok, Az ős Kaján, A Sion-hegy alatt, Az Úr érkezése, Kocsi-út az éjszakában, Emlékezés egy nyár-éjszakára, Őrizem a szemed</p>

fogalmak	szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrius verselés
-----------------	---

Életmű: Babits Mihály	
TÖRZSANYAG	
In Horatium, A lírikus epilógja, Esti kérdés, Jobb és bal, Mint különös hírmondó..., Ősz és tavasz közt, Jónás könyve, Jónás imája	
TOVÁBBÁ: Messze, messze... (ism), Húsvét előtt, Balázsolás	
fogalmak	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia

Életművek: Kosztolányi Dezső	
TÖRZSANYAG	
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe), Boldog, szomorú dal, Őszi reggeli, Halotti beszéd, Hajnali részegség, Édes Anna, Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól	
TOVÁBBÁ: Mostan színes tintákról álmodom,	
fogalmak	homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

Portrék: Móricz Zsigmond és Wass Albert	
TÖRZSANYAG	
Móricz Zsigmond:	
Tragédia, Úri muri	
TOVÁBBÁ: Barbárok	
Wass Albert:	
Adjátok vissza a hegyeim!, Üzenet haza	
fogalmak	naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom

Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói – Juhász Gyula, Tóth Árpád, Karinthy Frigyes	
TÖRZSANYAG	
Juhász Gyula:	
Tiszai csönd, Anna örök	

Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig, Isten oltó-kése	
Karinthy Frigyes: Így írtok ti (részletek), Találkozás egy fiatalemberrel	
fogalmak	A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia

12. ÉVFOLYAM

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 12. ÉVFOLYAM

Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK 12. ÉVFOLYAM

József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

Magyar nyelv

Nyelvtörténet – a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvmlékek
TÖRZSANYAG A magyar nyelv rokonságának hipotézisei

A magyar nyelvtörténet korszakai	
Nyelvmlékek	
A szókészlet változása a magyar nyelv történetében	
Nyelvújítás	
fogalmak	nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvmlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet

Felkészülés az érettségire – rendszerező ismétlés	
TÖRZSANYAG	
Az írásbeli érettségi típusfeladatai és szóbeli érettségi témakörei	
fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése

Irodalom

A modernizmus irodalma	
TÖRZSANYAG	
<i>Avantgárd mozgalmak</i>	
Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút	
Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)	
<i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>	
Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	
<i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>	
Franz Kafka: Az átváltozás	
Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	
<i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i>	
<i>Irodalom és színház</i>	
Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama	
Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus	

A posztmodern világirodalom

Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)

Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)

fogalmak	dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabadvers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern
-----------------	---

Életművek: József Attila

TÖRZSANYAG

Nem én kiáltok, Reménytelenül, Holt vidék, Óda, Flóra, Kései sirató, A Dunánál, Tudod, hogy nincs bocsánat, Nem emel föl, Karóval jöttél...

TOVÁBBÁ: Tiszta szívvel, Külvárosi éj, Elégia, Levegőt!, Thomas Mann üdvözlése, Hazám, Gyermekké tettél, Nagyon fáj, Bukj föl az árból, Születésnapomra, Talán eltűnök hirtelen..., Ime, hát megleltem hazámat...

fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers , önmegszólító vers , dialogizáló versbeszéd
-----------------	---

Portrék a XX. század magyar irodalmából – Örkény István, Szabó Magda, Kányádi Sándor

TÖRZSANYAG

Örkény István

Egyperces novellák (részletek)

Szabó Magda

Az ajtó

Kányádi Sándor

Fekete-piros, Halottak napja Bécsben, Sörény és koponya (részlet), Valaki jár a fák hegyén

fogalmak	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség
-----------------	---

Metszetek a XX. század magyar irodalmából

TÖRZSANYAG

a) Metszetek: egyéni utakon

Krúdy Gyula

Szindbád – A hídon –Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út

Szabó Dezső

Feltámadás Makucskán

Weöres Sándor

Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)

b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói

Szabó Lőrinc

Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben

Radnóti Miklós

Járkálj csak, halálraitélt!, Hetedik ecloga, Erőltetett menet, Razglednicák

c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból

Dsida Jenő

Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal

Reményik Sándor

Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet)

Áprily Lajos

Tavaszi házsongárdi temetőben, Március

d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából

Nagy László

Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten

e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói

Pilinszky János

Halak a hálóban, Apokrif

f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból

Illyés Gyula:Puszták népe (részlet)

fogalmak

életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvrs,, Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom

Színház- és drámatörténet

TÖRZSANYAG

Örkény István:

Tóték

Szabó Magda:

Az a szép fényes nap (részlet)

fogalmak

totalitárius, történelmi dráma

A XX. századi történelem az irodalomban

TÖRZSANYAG

Trianon

Juhász Gyula:

Trianon, Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)

Lyka Károly:

Magyar művészet – magyar határok (részlet)

Világháborúk

Gyóni Géza:

Csak egy éjszakára...

Holokauszt

Szép Ernő:

Emberszag (részlet)

Tadeusz Borowski:

Kővilág

Kommunista diktatúra

Illyés Gyula:

Egy mondat a zsarnokságról

vagy

George Orwell:

1984 (részletek)

1956

Nagy Gáspár

Öröknyár: elmúltam 9 éves

A Fiú naplójából

Márai Sándor:

Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd

fogalmak

Trianon, holokauszt, totalitárius diktatúra

Kortárs magyar irodalom

TÖRZSANYAG

A szaktanár választása alapján.

fogalmak

-